

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวไทยแบบครบวงจร*

The Potential Development of Thailand Integrated Tourism

ระพีพรรณ ทองหล่อและคณะ**

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวไทยแบบครบวงจรนี้เป็นชุดโครงการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย 6 โครงการ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการด้านกีฬาและการออกกำลังกาย การพัฒนาศักยภาพอาหารไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพัฒนาศักยภาพสินค้าที่ระลึกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และศักยภาพการท่องเที่ยวไทย และศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวไทยแบบครบวงจร สำหรับพื้นที่ในการวิจัย ทำการศึกษาจากกลุ่มเมืองท่องเที่ยวหลัก ซึ่งมีความพร้อมในการรองรับและบริการนักท่องเที่ยวทั้งชาว

ไทยและชาวต่างชาติ ตามแผนการท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2544 จำนวน 7 จังหวัด ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ชลบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ศึกษา และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปสาระสำคัญ ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าถ่วงน้ำหนัก

*ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2547 มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป 8 และเลขานุการสถาบันวิจัยและพัฒนา

สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวไทย เชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1 สถานการณ์และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในปัจจุบัน

จากการศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดต่าง ๆ พบว่าการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติโดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และความงดงามในศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีความวิจิตรอลังการ และแตกต่างจากชาติอื่น ๆ สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการเที่ยวชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณสถาน การเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น และการเที่ยวชมความงดงามของศิลปหัตถกรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการท่องเที่ยวจะมีความสำคัญด้านบวกต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แต่การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวที่ผ่านมายังพบว่าแต่ละจังหวัดมีปัญหาสำคัญ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วนที่คล้ายคลึงกัน หากแต่มีความละเอียดอ่อนที่

แตกต่างกันออกไปทั้งนี้เพราะแต่ละท้องถิ่นต่างก็มีลักษณะเฉพาะทั้งในวิถีการดำเนินชีวิต และลักษณะทางสังคมที่ต่างกัน ปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ปัญหาการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง ปัญหาด้านบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการด้านการท่องเที่ยว ปัญหาด้านการบริหารจัดการในชุมชน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และการลดคุณค่าดั้งเดิมของศิลปวัฒนธรรม

1.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความเป็นชนชาติไทย

จากการศึกษาพบว่า แต่ละจังหวัดต่างก็มีศักยภาพและความโดดเด่นในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ทั้งในเรื่องความเป็นมาและความเก่าแก่ของประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ความมีเอกลักษณ์ในวัฒนธรรมและวิถีชีวิต และความงดงามในศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นที่สนใจและนิยมมาเที่ยวชมทั้งในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวชาวไทย ขณะเดียวกันยังมีความหลากหลาย

หลายในเรื่องชาติพันธุ์ และมีการรวมกลุ่มของ วัฒนธรรมชุมชนที่เข้มแข็ง จากศักยภาพดังกล่าวซึ่งถือเป็นจุดแข็งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัด อย่างไรก็ตามจากการศึกษาได้เสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยภาพรวมไว้หลายประเด็น ได้แก่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาเป็นแกนหลักในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว การกระจายอำนาจการบริหารจัดการแก่ชุมชน และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในฐานะเจ้าของวัฒนธรรม ความชัดเจนของนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น การทบทวนศักยภาพขีดความสามารถและข้อจำกัดของการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง การกำหนดมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

1.3 แนวทางการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนขององค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.)

อย่างไรก็ตามในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวนั้น พบว่าส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงานในหลายลักษณะ ตั้งแต่ร่วมคิดกิจกรรม ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมสนับสนุนทุนและแรงงาน และร่วมติดตามประเมินผล

2. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสิ่งแวดลอม

2.1 สถานการณ์และปัญหาอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสิ่งแวดลอม

เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาเรื่องสิ่งแวดลอมถูกทำลาย การกระจายนักท่องเที่ยวยังไม่เหมาะสม การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ภาครัฐยังไม่มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดตัวชี้วัดการประเมินผลของแหล่งท่องเที่ยว มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสูง แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังไม่ชัดเจน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า รัฐบาลยังหาจุดเด่นในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไม่ชัดเจนทำให้ทำการตลาดไม่ถูกต้อง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรมีการจัดทำมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และอบรมมัคคุเทศก์ให้ได้มาตรฐาน ขาดการสร้างชุมชนให้มีส่วนร่วมใน

การจัดการท่องเที่ยว ขาดการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว การจัดการพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่เหมาะสม ขาดการรวมกลุ่มของบริษัทท่องเที่ยวเพื่อจัดการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมยังไม่เพียงพอ การเก็บค่าใช้จ่ายยังไม่เหมาะสม นักท่องเที่ยวและประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสิ่งแวดล้อมยังต้องการการปรับปรุงทั้ง 7 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมและการให้บริการ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการได้รับความรู้และคุณค่าจากการท่องเที่ยว และด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ คือ ประเทศไทยมีความเหมาะสมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ขาดการประชาสัมพันธ์ ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม คือ ขาดการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมและการป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการ คือ กิจกรรม/บริการมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำ ห้องสุขาสาธารณะไม่เหมาะสม ด้าน

การจัดกิจกรรมและการให้บริการ คือ ขาดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ด้านการมีส่วนร่วม คือ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการได้รับความรู้และคุณค่าจากการท่องเที่ยว คือ ขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากผู้เกี่ยวข้องในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ ปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้นและการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

2.3 แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสิ่งแวดล้อม

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่ไม่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ควรประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์ทั้งในและต่างประเทศถึงความเหมาะสมของประเทศไทยในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ จัดการระบบบำบัดน้ำเสีย กำจัดแหล่งน้ำสกปรก และควรมีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการท่องเที่ยว องค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระ และชุมชนในการป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เหมาะสม รวมถึงห้องน้ำ ห้องสุขาสาธารณะ บริษัทท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่

น่าสนใจ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนแก่นักท่องเที่ยว การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง จะทำให้เกิดการสร้างรายได้ และจัดการท่องเที่ยวที่ไม่กระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

3. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3.1 สภาพการดำเนินการและปัญหาอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

1) กลุ่มผู้บริหารภาครัฐและเอกชน

ผู้ประกอบการสปาได้มาขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานบริการสปาเป็นจำนวนมาก และอยู่ระหว่างการตรวจสอบมาตรฐานสถานประกอบการสปา ปัญหาอุปสรรคของสปาคือ จำนวนบุคลากรที่ทำการตรวจสอบมาตรฐานมีจำนวนไม่เพียงพอ การเก็บภาษีซ้ำซ้อนหลายหน่วยงาน ขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การใช้ภาษาสื่อสารกับนักท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดมาตรฐานการให้บริการสปา การตลาดและประชาสัมพันธ์ยังไม่เป็นที่รู้จัก รูปแบบการบริการมีน้อย ขาดงบประมาณการลงทุน มีการแอบอ้างใช้ชื่อ “สปา” รวมทั้งผู้ประกอบการบางรายไม่ให้ความร่วมมือให้ข้อมูลในเรื่องรายได้และจำนวนลูกค้า

2) กลุ่มบริษัทนำเที่ยว

ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยวเห็นว่า สถานการณ์สปาในขณะนี้ยังไม่สามารถที่จะผลักดันให้เป็นตัวหลักที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศได้ เนื่องจากกลุ่มที่ใช้บริการสปาเป็นคนเฉพาะกลุ่มและมีอัตราค่าบริการสูง สปาจึงเป็นตัวเสริมและเพิ่มมูลค่าให้กับการท่องเที่ยวของประเทศเท่านั้น ปัญหาอุปสรรคของสปาคือ นโยบายของรัฐบาลขาดชัดเจนและต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ภาครัฐเปลี่ยนบุคลากรที่รับผิดชอบบ่อย ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านโยคะ โทชิ และสมาธิ บุคลากรขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ การให้บริการขาดคุณภาพ มีบริการแอบแฝง การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง การตลาดมีการแข่งขันกันสูง เก็บภาษีซ้ำซ้อน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบสถานบริการยังขาดความรู้ในเรื่องสปา ใช้ผลิตภัณฑ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ อัตราค่าบริการสูงสำหรับคนไทย ชุมชนและคนในท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสปา รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ยังไม่เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวยุโรป และอเมริกา

3) กลุ่มผู้ประกอบการสปา

ผู้เข้ารับบริการสปาเฉลี่ยเดือนละ 463.7 คน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเดินทางมาด้วยตนเอง เป็นชาวไทยและชาวเอเชียมากที่สุด ค่าใช้จ่ายครั้งละ 1,001-3,000 บาท

รองลงมาได้แก่ 500-1,000 บาท ระยะเวลาที่ใช้ครั้งละ 1-2 ชั่วโมง ปัญหาและอุปสรรคของสปาคือ ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ไม่ทราบข้อดีข้อเสียในการดำเนินธุรกิจสปา มีจำนวนสถานบริการมากเกินไป การนำมาตรฐานสปาสากลมาใช้ควรคำนึงถึงสถานที่ตั้ง ขนาดผู้ใช้บริการ รวมถึงสภาวะแวดล้อมและเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่ การเก็บภาษีซ้ำซ้อน ขาดโรงเรียนฝึกวิชาชีพและฝึกอบรมที่มีมาตรฐาน บุคลากรขาดทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ การจำกัดเวลาเปิด-ปิดสถานบริการสปา รวมทั้งขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) กลุ่มนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจทางด้านสภาพแวดล้อมของสปาอยู่ในระดับมากดังนี้ ความปลอดภัย ความสะอาด สิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกในการเดินทาง ความสวยงาม/บรรยากาศของสถานที่ ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ และทำเลที่ตั้ง ทางด้านการบริการพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากดังนี้ ความประทับใจในบริการ ความปลอดภัย คุณภาพการให้บริการ รูปแบบการให้บริการ เวลาเปิด-ปิดสถานบริการ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และระยะเวลาในการให้บริการ ส่วนที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจในระดับปานกลาง คือ อัตราค่าบริการ สำหรับด้านบุคลากรพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึง

พอใจอยู่ในระดับมากดังนี้ อธิยาศัยไมตรีของพนักงาน ความสะอาดของพนักงาน ความสามารถในการให้บริการ การมีจิตสำนึกในการให้บริการ ความเพียงพอของพนักงาน ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการ เครื่องแบบการแต่งกายของพนักงานและการตอบปัญหาหรือข้อสงสัยของพนักงาน สำหรับปัญหาอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ การสร้างกระแสความนิยมโดยไม่มีความรู้ในเรื่องสปาอย่างแท้จริง และสปายังขาดมาตรฐานแบบสากล

3.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

1) กลุ่มผู้บริหารภาครัฐและเอกชน

สถานบริการสปาควรผ่านมาตรฐานทั้งทางด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม การแข่งขันกันทั้งด้านรูปแบบและการให้บริการ รูปแบบการให้บริการได้มาตรฐาน สะอาด สะดวก และปลอดภัย การให้บริการมีความหลากหลาย เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยแต่มีมาตรฐานระดับสากล การตลาดควรเพิ่มมากขึ้น มีการแข่งขันกันอย่างเสรี พัฒนาการตลาดเชิงรุกและเจาะกลุ่มเป้าหมาย มีศูนย์บริการ One Stop Service เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า เน้นประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศ โดยการจัด Road Show ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ ในวงกว้างให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าและผู้บริโภค

สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ บุคลากรทุกตำแหน่ง
ในสถานบริการสปาควรได้รับการอบรมและ
ผ่านการสอบที่ได้มาตรฐานของกระทรวง
สาธารณสุข

2) กลุ่มบริษัทนำเที่ยว

แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพ หรือ สปาในอนาคต จะมีนักท่องเที่ยว
ชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการสปา
เพิ่มมากขึ้นและจะมีบทบาทสูงมากในอนาคต
แต่ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของ
คนในท้องถิ่น มีการนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ใน
สปา ได้แก่ การตกแต่งสถาปัตยกรรม
ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ และวิธีการนวดที่มีเอกลักษณ์
ความเป็นไทยและของท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้
ในสปาควรเป็นของธรรมชาติปราศจากมลภาวะ

3) กลุ่มผู้ประกอบการสปา

มีคุณภาพและมาตรฐาน
ด้านสถานที่ ด้านการบริการ และด้านบุคลากร
รูปแบบการให้บริการในอนาคต ควรเป็นสถาน
บริการสปาแบบครบวงจรที่หลากหลายทั้งชีว
จิตและฟิตเนส ให้การบริการแบบไทยๆ มี
เอกลักษณ์ความเป็นไทยเฉพาะตามท้องถิ่น ใช้
ผลิตภัณฑ์ของไทย มีบริการด้านสุขภาพกาย
และจิตควบคู่กัน อัตราค่าบริการ ควรมี
มาตรฐานราคากลาง ตามความเหมาะสมกับ
คุณภาพของการบริการ อยู่ในระหว่าง 500-
5,000 บาท อัตราค่าบริการอาจสูงขึ้นตาม
มาตรฐานและคุณภาพ ราคายุติธรรมต่อลูกค้า

4) กลุ่มนักท่องเที่ยว

มีคุณภาพและมาตรฐาน
ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านการบริการ
รูปแบบการให้บริการในอนาคต ควรมีบริการ
แบบครบวงจร และมีบริการหลากหลายให้เลือก
ทั้งอาหารและที่พักเพื่อสุขภาพ มีบริการโยคะ
และฟิตเนส และเปิดบริการตลอดวัน ควร
พัฒนารูปแบบการให้บริการอยู่ตลอดเวลา เพิ่ม
ความแปลกใหม่ในแต่ละทริตเมนต์ มีเครื่องมือ
ทันสมัย มีผู้เชี่ยวชาญการนวด พนักงานเป็น
มืออาชีพ เพิ่มลีลาการนวดมากขึ้น มีความ
สะอาด สบาย สะอาด และปลอดภัย เน้น
ความเป็นไทยมีผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยให้บริการ
ให้บริการด้วยวัสดุธรรมชาติมากกว่าสารเคมี
อัตราค่าบริการ มีความสมเหตุสมผลไม่ควร
แพงเกินไป และเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่ใช้
ควรแสดงอัตราค่าบริการในแต่ละรายการให้
ทราบราคามาตรฐานทั้งคนไทยและคนต่างชาติ
และควรอยู่ในระหว่าง 500 - 4,000 บาท

4. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อ
นันทนาการด้านกีฬาและการออกกำลังกาย

4.1 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อ
นันทนาการด้านกีฬาและการออกกำลังกาย

ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อ
นันทนาการด้านกีฬาและการออกกำลังกาย พบว่า
จังหวัดชลบุรีและเชียงใหม่ มีศักยภาพด้านบุคลากรในการบริหารงานการ

กีฬาและการออกกำลังกายอยู่ในระดับสูง ส่วนจังหวัดกาญจนบุรี นครราชสีมา สุราษฎร์ธานี ภูเก็ตและกรุงเทพมหานครมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเงินอุดหนุนการกีฬาและการออกกำลังกาย พบว่า มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางทุกจังหวัด ด้านสถานที่สำหรับเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย ด้านอุปกรณ์กีฬาและการออกกำลังกายและด้านกีฬาที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว พบว่า จังหวัดชลบุรี และเชียงใหม่ มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง ส่วนจังหวัดกาญจนบุรี นครราชสีมา สุราษฎร์ธานี ภูเก็ตและกรุงเทพมหานคร มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการกีฬาและการออกกำลังกาย พบว่า จังหวัดชลบุรี เชียงใหม่ และสุราษฎร์ธานี มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง ส่วนจังหวัดกาญจนบุรี นครราชสีมา ภูเก็ตและกรุงเทพมหานคร มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 แนวคิดและความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการด้านกีฬาและการออกกำลังกาย

แนวคิดและความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการด้านกีฬาและการออกกำลังกายประชาชนมีความต้องการดังนี้ ต้องการให้พัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก การกีฬาและการออกกำลังกายประชาชนมีความต้องการให้พัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการกีฬาเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งจะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยว

ประชาชนต้องการให้ภาครัฐส่งเสริมกีฬามวยไทยและต้องการงบประมาณสำหรับซื้ออุปกรณ์กีฬาในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก ส่วนการจัดกิจกรรมด้านกีฬาและการออกกำลังกายประชาชนต้องการให้ภาครัฐส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมด้านกีฬาและการออกกำลังกายในท้องถิ่น ส่วนกีฬาที่มีความโดดเด่นและเป็นที่นิยมของผู้บริหารและประชาชน คือ ฟุตบอล รองลงมา คือ ตะกร้อ วอลเลย์บอล บาสเกตบอลและตีกอล์ฟ

4.3 แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการด้านกีฬาและการออกกำลังกาย

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการด้านกีฬาและการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น 4 ประการ คือ 1) การกีฬาและการออกกำลังกายที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ มวยไทย 2) การบริหารกีฬาและการออกกำลังกายในท้องถิ่น ได้แก่ งบประมาณสำหรับซื้ออุปกรณ์กีฬาในท้องถิ่น 3) การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและการออกกำลังกายในท้องถิ่น ได้แก่ การส่งเสริมให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมด้านกีฬาและการออกกำลังกายในท้องถิ่น และ 4) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อนันทนาการด้านกีฬาและการออกกำลังกาย ได้แก่ การสร้างสวนสุขภาพในทุกอำเภอในแต่ละจังหวัด

ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการด้านกีฬาและการออกกำลังกาย ทุก

จังหวัดต้องการให้ภาครัฐจัดการแข่งขันกีฬาในระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการศึกษาและการท่องเที่ยวไปพร้อม ๆ กัน และต้องการให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติให้คงสภาพเดิมอย่างยั่งยืน รวมทั้งจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการท่องเที่ยวด้านกีฬาและการออกกำลังกายเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มประเภทการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

5. การพัฒนาศักยภาพของอาหารไทย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

5.1 พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการอาหารไทยในแหล่งท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติมีการตัดสินใจเลือกร้านอาหารเองในระดับมาก โดยพิจารณาเรื่องความสะดวกเป็นอันดับแรก อันดับรองลงมาแตกต่างกันระหว่างนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติ ชนิดอาหารที่รับประทานมาก ได้แก่ ผลไม้ ผัก ปลา อาหารทะเลตามลำดับ และดื่มเครื่องดื่มประเภทน้ำดื่มมากที่สุด ชอบบรรยากาศการรับประทานอาหารแบบธรรมชาติและบรรยากาศแบบเป็นกันเองในระดับมากใกล้เคียงกัน

ในความเห็นของนักท่องเที่ยวไทยเห็นว่าจุดเด่นของอาหารของจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ ความหลากหลายของอาหาร ร้อยละ 66.8 คุณภาพของอาหาร ร้อยละ 63.7 และการหา

ร้านอาหารได้สะดวก ร้อยละ 58.0 ตามลำดับ โดยแต่ละจังหวัดมีจุดเด่นด้านอาหารที่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวไทยมีความสนใจสินค้าอาหารของฝากมากกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยร้อยละ 25.8 ซื้ออาหารของฝากทุกครั้งที่เดินทาง ร้อยละ 25.8 ซื้ออาหารของฝากเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.7 ซื้อเป็นบางครั้งและมีเพียงร้อยละ 1.5 ที่ระบุว่าไม่เคยซื้อ เหตุผลส่วนใหญ่ที่ซื้อคือเพื่อเป็นของฝาก ร้อยละ 58.0 และเพื่อการบริโภค ร้อยละ 56.3

นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.9 สนใจที่จะรับประทานอาหารไทยอีกภายหลังจากเดินทางกลับประเทศของตนเองแล้ว สิ่งที่จะทำให้ชาวต่างชาติสั่งเลไม่กล้ารับประทานอาหารไทย เนื่องจากไม่ทราบส่วนประกอบของอาหารไทย ร้อยละ 38.0 รสชาติที่จัดจ้าน ร้อยละ 35.9 ไม่รู้จักวิธีรับประทาน ร้อยละ 31.5 และไม่รู้ว่าจะส่วนประกอบใดรับประทานได้ส่วนประกอบใดรับประทานไม่ได้ ร้อยละ 26.1 การบริการอาหารไทยสำหรับชาวต่างชาติควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประกอบของอาหาร พยายามหลีกเลี่ยงส่วนประกอบที่ชาวต่างชาติไม่นิยมรับประทาน ประยุกต์ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการบริโภคของบางประเทศ และปรับวิธีการบริการบางอย่างให้เป็นสากล

ผู้ประกอบการให้ความเห็นเกี่ยวกับอาหารและบรรยากาศที่นักท่องเที่ยวต่างชาติชอบ สอดคล้องกับความเห็นของนักท่องเที่ยว

เที่ยว และให้ความเห็นว่าพฤติกรรมการใช้บริการอาหารของนักท่องเที่ยวต่างชาติแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกัน ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางในการจัดบริการให้สอดคล้องกับรสนิยมของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ทุกกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าภาครัฐภาคเอกชน และประชาชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพอาหารไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรมีการให้ข้อมูลอาหารเด่นในท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยวรวมทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้สามารถเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวได้ด้วย

5.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพของอาหารไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่าการบริการอาหารไทยของร้านอาหารเป็นกิจกรรมหลักสำหรับนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด โดยมีอาหารเด่น ๆ และอาหารพื้นบ้านแตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศและวัฒนธรรมของแต่ละจังหวัด สำหรับกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวกับอาหารที่จัดขึ้นส่วนใหญ่เป็นการจัดตามภารกิจของหน่วยงานเพื่อคนในท้องถิ่นมากกว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการให้ความเห็นว่าแต่ละจังหวัดมีอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองและมีศักยภาพที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ในระดับมาก แต่การนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวยังอยู่ในระดับปานกลาง

6. การพัฒนาศักยภาพสินค้าที่ระลึกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย

6.1 สภาพปัจจุบันในด้านการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของไทย พบว่าสินค้าที่ระลึกที่ผลิต/จำหน่าย และเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวมากที่สุดในทุกจังหวัดคือผลิตภัณฑ์ประเภทอาหาร/เครื่องดื่ม ส่วนสินค้าที่มีการผลิต/จำหน่ายน้อยสุด และมีเพียงบางจังหวัดได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา กระจุ๊ดป้านศรนารายณ์ เชือก เถาวัลย์ กะลามะพร้าว แร่/เหล็ก เครื่องหนัง และเครื่องปั้นดินเผา จังหวัดกาญจนบุรีและเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกหลากหลายมากที่สุด รองลงมาคือ นครราชสีมา ชลบุรี ภูเก็ต กรุงเทพฯ/นนทบุรี และสุราษฎร์ธานี ตามลำดับ

ด้านการผลิต

กลุ่มผู้ผลิตสินค้าที่ระลึกส่วนใหญ่ผลิตสินค้าดังกล่าวเป็นอาชีพหลัก ทำการผลิตสินค้าทั้งปีโดยเริ่มผลิตสินค้ามาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541-2545 เกี่ยวข้องกับการผลิตมาเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี เรียนรู้การผลิตจากการศึกษาค้นคว้าเอง มีสมาชิกในกลุ่ม 3-30 คน ใช้แรงงานการผลิตจากคนในหมู่บ้าน ไม่เกิน 20 คน ใช้ฝีมือและความชำนาญของผู้ผลิตสินค้ามากกว่าเทคโนโลยี แหล่งเงินทุนมาจากเงินส่วนตัวมากที่สุด ผู้ผลิตเป็นผู้ออกแบบและควบคุมคุณภาพการผลิตด้วยตนเอง มีการนำเอกลักษณ์ของ

ท้องถิ่น/ไทยมาเป็นส่วนหนึ่งของสินค้า แต่ไม่มีการใช้ตราสัญลักษณ์(สัญลักษณ์)ในสินค้าของตน ปัญหาที่พบในการผลิตคือ มีทุนน้อย ต้นทุนการผลิตสูง ขาดเงินทุนหมุนเวียน ขาดแหล่งเงินสนับสนุน แรงงานการผลิตมีน้อยไม่เพียงพอโดยเฉพาะในช่วงทำนาหรือช่วงที่มีการสั่งซื้อมาก ขาดแรงงานฝีมือ วัตถุดิบราคาไม่แน่นอน มีราคาแพง บางช่วงขาดแคลน และหายาก ขาดคนออกแบบบรรจุภัณฑ์ ต้นทุนสูง รูปแบบสินค้าไม่หลากหลาย ขาดความรู้ในการออกแบบ และถูกลอกเลียนแบบ

ด้านการจัดจำหน่าย

กลุ่มผู้ผลิตสินค้าที่ระลึกส่วนใหญ่เป็นผู้กำหนดราคาสินค้าเอง ราคาที่กำหนดไว้มีความเหมาะสม ส่วนใหญ่ขายสินค้าเองทั้งในและนอกพื้นที่ กลุ่มลูกค้าเป็นคนไทยมากกว่าชาวต่างประเทศ โดยรู้จักสินค้าที่ระลึกจากการออกโรงงานแสดงสินค้า เช่น งาน OTOP CITY จากการพูดแนะนำปากต่อปาก มีการตรวจสอบความต้องการของลูกค้าโดยดูจากยอดขายมากที่สุด สำหรับบริการอื่น ๆ ที่จัดให้แก่ลูกค้า คือ การจัดส่งและการหีบห่อ ปัญหาที่พบมากเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายคือ ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดสถานที่จำหน่าย ขาดผู้ที่มีความชำนาญด้านการตลาด และขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ

นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวใน 7 จังหวัด ส่วนใหญ่เคยรับรู้

ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ระลึกจากญาติ/เพื่อนมาก่อน แหล่งที่ให้ข้อมูลได้มากที่สุดคือ ททท. การมาเที่ยวครั้งนี้ส่วนใหญ่คิดว่าจะซื้อสินค้าที่ระลึกเพื่อเป็นของฝาก เหตุผลที่ตัดสินใจซื้อเพราะเห็นว่าสินค้าที่ระลึกสะท้อนเอกลักษณ์ของท้องถิ่น จำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวชาวไทยคาดว่าจะใช้ซื้อสินค้าที่ระลึกประมาณ 2,190 บาท ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติคาดว่าจะใช้เงินประมาณ 13,800 บาท โดยซื้อจากร้านค้าในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และศูนย์รวมของฝากของจังหวัด ลักษณะเฉพาะตัวของผู้ขายด้านอรรถาศัยมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึก สถานที่จำหน่ายสินค้าที่ระลึกสามารถหาซื้อได้ง่าย มีราคาเหมาะสม คุณภาพเหมาะสมกับราคา วัตถุดิบที่ใช้ผลิตเหมาะสมดีเอกลักษณ์ไทยเด่นชัดดีนำสินค้าไปใช้สอยได้บ้าง มีสินค้าให้เลือกมาก การบรรจุภัณฑ์และการหีบห่อเหมาะสมดีแล้ว ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนส่วนใหญ่ระบุว่าหน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการแผนงานสนับสนุนกลุ่มผู้ผลิต/ผู้ประกอบการสินค้าที่ระลึกในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการผลิต การพัฒนารูปแบบมาตรฐานและคุณภาพผลิตภัณฑ์ การบรรจุภัณฑ์ การหาแหล่งเงินทุน การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม ชมรม สหกรณ์ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ การจัดหาแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เช่น การจัดแสดงสินค้า รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิต

ในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น ในส่วนของความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนกลุ่มผู้ผลิต ส่วนใหญ่พบว่าประสบความสำเร็จระดับดี ทำให้สินค้าบางประเภทมีโอกาสดำเนินจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ

6.2 ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสินค้าที่ระลึกของไทย

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ต้องการซื้อสินค้าที่ระลึกประเภทเครื่องประดับของตกแต่งบ้าน เครื่องปั้นดินเผา ดอกไม้ประดิษฐ์ อุปกรณ์/ของใช้ในครัวเรือน และอาหาร ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ต้องการซื้อสินค้าที่ระลึกประเภทเครื่องประดับผ้าไหมไทย เสื้อผ้า กระเป๋า พระพุทธรูป ไม้แกะสลัก สินค้าหัตถกรรมและของตกแต่งบ้าน โดยได้เสนอแนะให้มีการพัฒนาสินค้าที่ระลึกให้เป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ดังนี้

1) ด้านคุณภาพการผลิต ควรมีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าตลอดเวลา ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีความแข็งแรงทนทานต่อการใช้งาน คุณภาพของสินค้าต้องเหมาะสมกับราคา มีมาตรฐานในการผลิตซึ่งเท่าเทียมกับสินค้าส่งออก และควรผลิตสินค้าที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรักษาเอกลักษณ์ไทยไว้

2) ด้านรูปแบบสินค้า รูปแบบสินค้าควรมีความหลากหลาย แปลกใหม่ ทันสมัย สวยงามดึงดูดความสนใจ และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและความเป็นไทย ไม่นำรูปแบบของต่างประเทศมาปะปน การ

ออกแบบสินค้าแต่ละประเภทต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวทั้งในเรื่องของขนาดและรูปแบบ ที่เก็บง่าย และสะดวกในการพกพา

3) ด้านการบรรจุภัณฑ์ ควรทำให้เหมาะสมกับประเภทของสินค้า วัสดุที่นำมาผลิตควรมีคุณภาพดี มีความแข็งแรงทนทาน สะดวกในการขนย้ายและพกพา ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจ และมีความเป็นเอกลักษณ์ไทย บรรจุภัณฑ์ที่เกี่ยวกับอาหารต้องทำให้สะอาด ปลอดภัย และมองเห็นสินค้าภายใน และควรใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาทำเป็นบรรจุภัณฑ์

4) ด้านการจัดจำหน่าย ควรมีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่นักท่องเที่ยวสามารถหาซื้อได้ง่ายหลาย ๆ แห่ง และจำหน่ายในท้องถิ่นให้มากขึ้น ควรให้แหล่งผลิตได้มีโอกาสจำหน่ายสินค้าโดยตรง และเพิ่มการประชาสัมพันธ์สินค้าผ่านสื่อต่าง ๆ และมีการควบคุมสินค้าประเภทเดียวกันให้มีราคาใกล้เคียงกันด้วย

6.3 แนวทางการพัฒนาสินค้าที่ระลึกของไทยให้มีศักยภาพเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

กลุ่มผู้ผลิตสินค้าที่ระลึกใน 7 จังหวัดได้เสนอแนวทางการพัฒนาสินค้าที่ระลึกของไทยไว้ดังนี้

1) ด้านคุณภาพการผลิต ควรพัฒนาปรับปรุงวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และเหมาะสมกับยุคสมัย

พัฒนาวิธีการผลิตให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น แต่ไม่ละเลยในเรื่องของความละเอียด และความประณีตในฝีมือของผู้ผลิต ซึ่งอาจจะต้องใช้เครื่องมือที่ทันสมัยมาช่วยในการผลิต รวมถึงการฝึกฝนคนรุ่นใหม่ให้หันมาสนใจการผลิตงานฝีมือมากยิ่งขึ้น

2) **ด้านรูปแบบสินค้า** ควรพัฒนารูปแบบสินค้าให้มีความโดดเด่นหลากหลาย มีลวดลายแปลก ๆ ใหม่ ๆ ดูเป็นสากลให้มากขึ้นเพื่อสะดุดตาและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว สินค้าบางประเภทให้คงลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองไว้ ควรมีการออกแบบสินค้าให้มีประโยชน์ในการใช้สอย หรือนำไปประยุกต์ใช้กับสินค้าประเภทอื่นได้ด้วย และควรส่งเสริมให้มีการจดสิทธิบัตรสินค้าที่ผลิตขึ้นเพื่อป้องกันการถูกลอกเลียนแบบ

3) **ด้านการบรรจุภัณฑ์** ควรพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สวยงาม เป็นที่ดึงดูดใจเป็นสากล ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และมีรูปแบบที่หลากหลายตามสภาพของสินค้าที่ผลิต ตลอดจนควรออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้สามารถถนอมอาหารได้

4) **ด้านการจัดจำหน่าย** ควรหาวิธีการจัดจำหน่ายสินค้า โดยทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งทางสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ไปสเตอร์ โบปลิว แผ่นพับ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ทางวิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต จัดงานแสดงสินค้า

ที่ระลึกของจังหวัด จัดงานประเพณีท้องถิ่นของจังหวัด จัดแสดงนิทรรศการตามห้างสรรพสินค้า และสาธิตการผลิตร่วมกับการจัดจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของจังหวัดให้มากขึ้น

การบูรณาการผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวไทยประเภทต่าง ๆ ดังได้กล่าวแล้ว ในส่วนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาของโครงการวิจัยย่อยทั้ง 6 โครงการมาบูรณาการเพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวไทยแบบครบวงจร โดยนำเสนอในลักษณะข้อเสนอแนะเชิงบูรณาการดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงบูรณาการ

1. **การบูรณาการองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยว**
ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวยังไม่เต็มศักยภาพที่มีของการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด การท่องเที่ยวยังเป็นลักษณะการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่เด่น ๆ ที่มีอยู่แต่ยังขาดการเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากยังขาดองค์ความรู้ที่สมบูรณ์เกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวของตนเองในหลายๆด้านในแต่ละจังหวัดที่จะสามารถนำมาสร้างควมน่าสนใจ สร้างเอกลักษณ์ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่จะช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาใน

จังหวัดหรือแหล่งท่องเที่ยวให้นานขึ้น และมีการใช้จ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น จากปัญหาดังกล่าวคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ควรมีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวหลาย ๆ ด้านอย่างจริงจังเช่น การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นบ้าน ศิลปะพื้นบ้าน หัตถกรรมพื้นบ้าน สถาปัตยกรรมไทย การนวดแบบไทย โบราณสถานและประวัติศาสตร์ชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งการศึกษารวบรวมข้อมูลและการเชื่อมโยงกับผู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ

1.2 ควรจัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีในท้องถิ่น เช่น

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรสอดแทรกองค์ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ในท้องถิ่น วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น อาหารพื้นบ้าน และสินค้าที่ระลึกในท้องถิ่น

2) การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวตามแหล่งพิพิธภัณฑสถานผสมผสานกับแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง เพื่อเป็นการกระจายการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่นเล็ก ๆ และเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวไม่ให้กระจุกตัวอยู่เฉพาะที่ใดที่หนึ่ง

3) การจัดงานเทศกาลอาหารผสมผสานกับวัฒนธรรมด้านอาหารพื้นบ้าน

ความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นและคุณค่าอาหารต่อสุขภาพ

4) การค้นหาแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสและทางเลือกทางการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว

1.3 ควรมีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความน่าสนใจและสร้างเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวแต่ละแห่ง นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในท้องถิ่นหรือสำหรับนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย เช่น

1) การจัดทำพิพิธภัณฑสถานเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ศิลปะพื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน และกีฬาพื้นบ้าน

2) การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลในหนังสือพิมพ์ หรือการจัดทำรายการโทรทัศน์หรือรายการวิทยุกระจายเสียงแนะนำการท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การจัดทำสารคดีเกี่ยวกับพัฒนาการของทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น การจัดทำชีวประวัติและผลงานของทรัพยากรบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) การจัดทำกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การจัดงานเทศกาลการท่องเที่ยว เทศกาลอาหาร เทศกาลผลิตภัณฑชุมชน ถนนวัฒนธรรม การจัดการแข่งขันกีฬาตามแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น การจัดกิจกรรมแต่ละประเภทจะต้องคำนึงถึงการเผยแพร่องค์

ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างเอกลักษณ์ในรูปแบบที่น่าสนใจ และเป็นการถ่ายทอดความเป็นไทยและความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2. การบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบันยังมีปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขอยู่หลายประการ ได้แก่

2.1 การประสานงานและติดตามงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดยังขาดการเชื่อมโยงด้านต่างๆเท่าที่ควร การทำงานยังมีลักษณะเป็นไปตามภารกิจของหน่วยงานมากกว่าการบูรณาการเพื่อเป้าหมายของการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกัน

2.2 งานด้านการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวประเภทใดก็ตาม ยังขาดเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานของแต่ละจังหวัด และมักถูกมองว่าเป็นงานฝากไม่มีผู้รับผิดชอบหลัก

2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงยังขาดการบูรณาการแผนการท่องเที่ยวเข้าด้วยกันทำให้ขาดทิศทางการพัฒนาและการดำเนินงาน งานด้านการท่องเที่ยวจึงไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และถูกพิจารณาดำเนินการแบบแยกส่วนมาโดยตลอด ส่งผลต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง จึงทำให้กลายเป็นปัญหาเรื้อรัง

จากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ควรจัดทำโครงสร้างการประสานงานที่ชัดเจนในแต่ละจังหวัด มีการจัดทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกัน ส่งเสริมความสัมพันธ์แบบเมืองพี่เมืองน้อง (Sister City) มีหน่วยงานเจ้าภาพในการกิจต่างๆ และมีจุดประสานงานที่ชัดเจนมีการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง มีการติดตาม การประเมินผล และการใช้ประโยชน์ของผลการประเมินในการจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว

2) ควรจัดทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงบูรณาการทรัพยากรท่องเที่ยวหลายด้านของแต่ละจังหวัดเข้าด้วยกันและจัดทำยุทธศาสตร์ในการนำสู่การปฏิบัติ เพื่อเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดให้มากยิ่งขึ้น

3) ควรมีแผนเชื่อมโยงระหว่างแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด กลุ่มจังหวัด กับแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศ

4) ควรเชื่อมโยงระหว่างแผนการตลาดด้านการท่องเที่ยวกับแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรท่องเที่ยวอื่นให้สอดคล้องกัน

3. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในรูปแบบที่น่าสนใจ

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ยังเป็นรูปแบบที่เน้นเฉพาะทรัพยากรการท่องเที่ยวเดิมๆ บางแห่งยังมีข้อจำกัดในการประชาสัมพันธ์ และส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่คนในท้องถิ่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ไม่เห็นการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และทำให้มีแหล่งเผยแพร่ข้อมูลที่จำกัดแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติให้ความสนใจกับสิ่งที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เด่นของท้องถิ่น แต่ยังคงขาดข้อมูลและการเข้าถึงที่ดี ซึ่งคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ดังนี้

3.1 ควรสอดแทรกข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในด้านอื่นตามความเหมาะสมของแผนการท่องเที่ยว เช่น การสอดแทรกข้อมูลเกี่ยวกับอาหารเด่นๆ ในจังหวัด สินค้าที่ระลึกที่มีชื่อเสียงงานหัตถกรรมที่มีคุณค่าวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การกีฬาที่เป็นเอกลักษณ์ ความงดงามและความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพด้วยการนำสปาแบบไทยมาใช้ และการเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในเอกสารการประชาสัมพันธ์

ต่างๆ

3.2 ควรให้ข้อมูลการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวต่างๆ ที่ได้ประชาสัมพันธ์ไว้ได้ง่าย ๆ และหลากหลายช่องทางในการเข้าถึงเพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว

3.3 ควรจัดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ในบางจังหวัดจะมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น ในจังหวัดภูเก็ตและเชียงใหม่ มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ในหลายรูปแบบ มีสีสันน่าสนใจ อย่างไรก็ตามก็ควรมีการประชาสัมพันธ์ในลักษณะอื่นด้วย เช่น การเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้กว้างไกลทั่วถึงทุกมุมโลก การจัดทำมูมนำสิ่งที่น่าสนใจในท้องถิ่นในสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ โดยอาจขอความร่วมมือจากบรรณาธิการหนังสือพิมพ์หรือพิธีกรรายการต่างๆ หรือการจัดทำกิจกรรมประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่เป็นครั้งคราวในแหล่งชุมชน

3.4 ควรกระจายแหล่งเผยแพร่ข้อมูลการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นตามสถานที่ต่างๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก แหล่งท่องเที่ยว ศูนย์การค้า สถานีบริการน้ำมัน หรือการจัดกระจายศูนย์ Tourist Information ให้มากขึ้น

3.5 การสร้างความเข้าใจกับชุมชนและให้เห็นคุณค่าของการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่

เหมาะสม

3.6 การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ควรประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทั้งภายใน จังหวัด และกลุ่มจังหวัด เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ เดินทางมาเที่ยวสามารถแวะเยี่ยมชมสถานที่ ท่องเที่ยวที่อยู่บนเส้นทางเดียวกันได้ ทั้งยัง เป็นการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจ ภายในกลุ่มจังหวัดให้เติบโตไปพร้อม ๆ กัน และเป็นเครือข่ายทางการท่องเที่ยวร่วมกัน ซึ่ง เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมมากขึ้น

4. การพัฒนาคุณภาพของทรัพยากร การท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยว ยังขาดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ทันกับการนำไปใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้เกิดสภาพการเสื่อมโทรม ขาดคุณภาพ ขาดมาตรฐาน ทำให้ไม่สามารถสร้างความ ประทับใจแก่นักท่องเที่ยวเท่าที่ควร และยัง อาจก่อให้เกิดปัญหามลภาวะตามมาภายหลัง อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยได้เสนอข้อเสนอแนะ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ ดังนี้

4.1 ควรมีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ เกิดขึ้นที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของทรัพยากร การท่องเที่ยว อย่างเร่งด่วน เช่น ปัญหาน้ำเสีย ชยะในแหล่งท่องเที่ยว หรือจากสถานประกอบการ หรือชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง

4.2 การสร้างระบบให้ความมั่นใจใน ด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น การ

สร้างเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือแก่นัก ท่องเที่ยว การสร้างระบบการติดต่อกับสถานี ตำรวจ โรงพยาบาล การให้คำแนะนำเพื่อหลีกเลี่ยง การเกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้น ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนเมื่อต้องการความ ช่วยเหลือ

4.3 การพัฒนาการบริการ สาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐาน ในแหล่งท่องเที่ยว บางแห่งยังพบว่ามีปัญหาเรื่องการ ขาดแคลนน้ำประปา โดยเฉพาะที่เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน ปัญหาการขาดไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยว บางแห่ง เช่น ที่อุทยานแห่งชาติเขาสก

4.4 การสร้างเอกลักษณ์หรือแบรนด์ ของจังหวัด เช่น การสร้างเอกลักษณ์ด้านอาหาร สินค้าที่ระลึก การบริการเชิงสุขภาพ เนื่องจาก สินค้าอาหารและสินค้าที่ระลึกในหลายจังหวัด มีลักษณะคล้าย ๆ กัน ขาดเอกลักษณ์ที่จะ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากใช้บริการหรืออยากซื้อ เป็นสินค้าที่ระลึกเพราะสามารถหาซื้อที่ไหนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องไปยังจังหวัดนั้น ๆ จึงไม่เป็นการ กระจายการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

4.5 การยกระดับมาตรฐานการบริการ โดยจัดให้มีหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนให้คำ รับรองตามมาตรฐานสากลหรือประเทศ เช่น การยกระดับมาตรฐานการบริการของร้านอาหาร การยกระดับมาตรฐานของสินค้าอาหาร การ ยกระดับมาตรฐานสินค้าที่ระลึก ตลอดจน

มาตรฐานด้านการบริการสปาเพื่อสุขภาพ โดยอาจใช้มาตรฐานสากลหรือมาตรฐานประเทศหรือการพัฒนามาตรฐานระดับท้องถิ่น (เช่น มาตรฐาน Clean Food Good Taste สำหรับร้านอาหาร มาตรฐานอาหารปลอดภัยของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับสินค้าที่ระลึก เป็นต้น) การยกระดับมาตรฐานท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวและสถานบริการต่าง ๆ การจัดทำป้ายบอกทางทุกระยะที่สามารถเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกและรวดเร็ว การจัดทำที่ทิ้งขยะที่ได้มาตรฐาน และการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทุกเส้นทางให้ได้มาตรฐาน

4.6 การจัดผังเมืองของแหล่งท่องเที่ยว (Zoning) ให้มีความเป็นระเบียบและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น การจัดผังบริเวณที่จอดรถ บริเวณห้องน้ำ ห้องสุขา ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก จุดประชาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการหรืออย่างเป็นสัดส่วน หรืออาจมีป้ายแสดงเขตเพื่อการอนุรักษ์ที่ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าไป

4.7 การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น การอบรมเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น การอบรมพนักงานบริการร้านอาหาร โรงแรม สปา สวนสนุก สถานที่จำหน่ายสินค้าที่ระลึกพนักงานของแหล่งท่องเที่ยวให้มีความรู้ด้านภาษา และประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

4.8 การพัฒนาผู้ประกอบการระดับท้องถิ่นหรือชุมชน เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการอาหารหรือสินค้าที่ระลึกส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็กที่ยังขาดแหล่งเงินทุน ต้นทุนการผลิตสูง ขาดเงินทุนหมุนเวียน ขาดแรงงานที่ชำนาญการ ขาดการพัฒนาคุณภาพและบรรจุภัณฑ์ ขาดการพัฒนารูปแบบของสินค้าให้หลากหลาย เป็นต้น

4.9 การกำหนดขอบเขตหรือรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้และการได้สัมผัสชีวิตในชุมชน และการกระจายรายได้สู่คนในท้องถิ่นให้มากขึ้น รวมทั้งการไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยควรนำแนวคิดในเรื่อง Polluter Pay Pollution (PPP) มาใช้

4.10 การจัดกิจกรรมทางการตลาดในเชิงบูรณาการ ควรมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทุก ๆ ด้านและเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้ไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น จึงควรมีการจัดทำแผนร่วมกัน จัดกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน ควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวใหม่และนักท่องเที่ยวที่เคยมาแล้วให้กลับมาเที่ยวใหม่ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานแล้ว ยังเป็นการสร้างเครือข่ายในกลุ่มนักท่องเที่ยวด้วย

4.11 การจัดทำกฎระเบียบในการควบคุมดูแลที่จะช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสวยงามและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีการเผยแพร่และให้คำ

แนะนำแก่ผู้ประกอบการ จัดหน่วยบริการและติดตามที่ใกล้ชิด มองเป้าหมายในการสนับสนุนซึ่งกันและกันมากกว่าการกวัดขั้นแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องใดที่ต้องเร่งแก้ไข และมีประเด็นใดที่ต้องเสริมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้น

5. การมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ควรมีการส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยอย่างน้อยที่สุดในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ ดังนี้

5.1 สร้างเครือข่ายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดในลักษณะของการเป็นพันธมิตรมากกว่าการแข่งขันหรือการผลัดภาระ มีการเชื่อมโยงข่าวสารข้อมูลและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรท้องถิ่น และการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับจังหวัดและท้องถิ่นที่ชัดเจน

5.2 กระจายอำนาจและบทบาทการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

5.3 จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับเยาวชน ผู้นำชุมชน และสมาชิกองค์กรท้องถิ่นในการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

ในท้องถิ่นของตนเอง และการให้บริการด้านความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว

5.4 พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้นำการท่องเที่ยวตามความเหมาะสมกับแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวและภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.5 พัฒนาจิตสำนึกของการเป็นเจ้าของบ้านที่ดีแก่คนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการโรงแรม ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจการนำเที่ยว และธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง

5.6 การจัดงานเทศกาลต่าง ๆ ในแต่ละครั้งของแต่ละจังหวัด ทั้งการจัดภายในและภายนอกแหล่งท่องเที่ยว นอกจากจะมีการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและอาหารแล้ว ควรจัดให้มีการแสดงกีฬาพื้นบ้านหรือกีฬาสากลด้วย เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมด้านกีฬาและการออกกำลังกายไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมต่างๆ

สรุป การพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ภูมิปัญญาทรัพยากรบุคคล และทุนทางธรรมชาติที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นมาประสานและเกื้อกูลกัน แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวไทยที่นำเสนอนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรชาวบ้าน และชุมชนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันพัฒนา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้น การประสานความร่วมมือดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวไทยได้อย่างครบวงจรและยั่งยืนตลอดไป

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ กาญจนกิตติ. ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยาลัยศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- กรรณิการ์ โพธิภูมิ. ความต้องการใช้สถานบริการออกก้ำกั๊งกายของประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.
- การกีฬาแห่งประเทศไทย. แผนกลยุทธ์การกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545-2554. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, บริษัทนิวไทยมิตรการพิมพ์ (1996) จำกัด. 2546
- _____. แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549). กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, บริษัทนิวไทยมิตรการพิมพ์ (1996) จำกัด. 2544.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.โครงการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. เอกสารการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี. 2540.
- _____. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : งานพัฒนาข่าวสาร กองบริการท่องเที่ยว สำนักนายกรัฐมนตรี, 2536.
- กองแผนงานโครงการ ททท. “เอกสารประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว เล่มที่ 1” สรุปแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับประเทศ. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540.
- เจษฎา เจียรไนและบรรเท็ง เกิดปรางค์. กีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพและบุคลิกภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2546.
- ชูชีพ เยาวพัฒน์. นันทนาการ. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2543.
- ดาวรัตน์ ชูทรัพย์. เกาะรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ พี เอส พี จำกัด, 2545.
- ทักษิณา ณ ตะกั่วทุ่ง. ท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์หน้าต่างสุโลกกว้างและดวงกลมสมัย จำกัด, 2548.
- นายรอบรู้. ชลบุรี. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สารคดี, มปป.
- ปรีชา แดงโรจน์. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพ ฯ : บริษัทดวงกลม จำกัด, 2544.
- มานะ เจริญเปลี่ยนแปลงและคณะ (<http://www.thai.to/dynamic/ob5.html> เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2548)

- ยุทธนา ชันติยะ. คุณภาพบริการของสถานบริการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่.
เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- ยุพดี เสตพรพรณ. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร : พิศัยรัฐการพิมพ์,
2544.
- พีระพงศ์ บุญศิริ. กิจกรรมเข้าจังหวะในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3 เอกสารการพิมพ์วิทยาลัยครู เชียงใหม่
: 2528.
- _____. นันทนาการและการจัดบริการ. เชียงใหม่ : โครงการพัฒนาวิทยาลัยครูเชียงใหม่, 2534.
- ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 119 ตอนที่ 99 ก หน้า 14 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2545.
- วรรณภา วงษ์วานิช. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภูมิศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2546.
- วิโรจน์ มังคละมณี. การจัดกิจกรรมกีฬาในชุมชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ประสานมิตร
จำกัด, 2546.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. สังคมวิทยาการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2543.
- ศักดิ์ชัย นพพลกรัง. การออกกำลังกายและการพักผ่อนของผู้มาใช้บริการสวนน้ำบึงตาทลั่ว
เฉลิมพระเกียรติ ร. 9 จังหวัดนครราชสีมา. ขอนแก่น : วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหา-
บัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนารวมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2547.
- สมบัติ กาญจนกิจ. นันทนาการชุมชนและโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- _____. นันทนาการชุมชนและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์,
มหาวิทยาลัย, 2544.
- สมบัติ กาญจนกิจและสมหญิง จันทรุโ. จิตวิทยาการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี สู่การปฏิบัติ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- อุทิศ ชาวเอียร. การวางแผนกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2546.
- http://www.tat.or.th/thai/tatinfo_policy.php วันที่ 24 มีนาคม 2548.